

ZEKÂT YOKSULUN HAKKI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «لَيْسَ الْمِسْكِينُ بِالَّذِي تَرُدُّهُ
التَّمْرَةُ وَالتَّمْرَتَانِ وَلَا اللَّقْمَةُ وَاللَّقْمَتَانِ إِنَّ الْمِسْكِينَ الْمُتَعَفِّفُ اقْرءُوا
إِنْ شِئْتُمْ: ﴿لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا﴾».

Ebû Hüreyre'den nakledildiğine göre,
Allah Resûlü (sav) şöyle buyurmuştur:

“(Kendisine zekât verilecek olan) miskin, ihtiyacını bir iki hurma veya bir iki
lokmanın giderebileceği kişi değildir. Asıl miskin, (maddî imkânı olmadığı
hâlde onurundan dolayı) istemekten kaçınan kişidir. Dilerseniz (bu konuda) ‘...

İnsanlardan arsızca (bir şey) istemezler...’
âyetini (Bakara, 2/273) okuyun!”

(M2394 Müslim, Zekât, 102; B1476 Buhârî, Zekât, 53)

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ:
”لَا تَحِلُّ الصَّدَقَةُ لِعَنِيٍّ وَلَا لِدَى مَرَّةٍ سَوِيٍّ.“

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ فَقَالَ:
”...فَأَعْلَمَهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً فِي أَمْوَالِهِمْ تُوْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ وَتُرَدُّ
عَلَى فُقَرَائِهِمْ.“

عَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ”إِنَّ الصَّدَقَةَ عَلَى الْمَسْكِينِ صَدَقَةٌ
وَعَلَى ذِي الرَّحْمِ اثْنَتَانِ: صَدَقَةٌ وَصِلَةٌ.“

Abdullah b. Amr'dan rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Zengin ve gücü kuvveti yerinde (sağlıklı) kimselerin zekât almaları helâl değildir.”*

(D1634 Ebü Dâvûd, Zekât, 24; T652 Tirmizî, Zekât, 23)

İbn Abbâs'tan (ra) nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) Muâz'ı Yemen'e gönderirken şöyle buyurmuştur: *“... Allah'ın, zenginlerinden alınıp fakirlerine verilmek üzere mallarına zekâtı farz kıldığını onlara bildir.”*

(B1395 Buhâri, Zekât, 1)

Selmân b. Âmir'den nakledildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: *“Yoksula verilen sadaka bir, akrabaya verilen ise hem sadaka hem de sıla-i rahim olmak üzere iki sadaka sayılır.”*

(N2583 Nesâî, Zekât, 82; T658 Tirmizî, Zekât, 26)

Z

iyâd b. Hâris, Yemen'in Sudâ kabilesindendi. Resûlullah'a gelerek biat etmiş, Hz. Peygamber'in kendi kabilesine karşı savaşmak üzere bir ordu göndermek istediğini öğrenmişti. Ordunun gönderilmesine mâni olmak amacıyla: "Ey Allah'ın Resûlü! Orduyu geri çevirirseniz, ben onların hem Müslüman olmalarını hem de size itaat etmelerini sağlayabilirim" dedi. Hz. Peygamber onun bu isteğini kabul etti. O da derhâl akrabalarına bir mektup yazdı. Bir süre sonra, kabilesinden Medine'ye bir heyet geldi. Müslüman olduklarını ve itaat edeceklerini belirterek selâm verdiler. Hz. Peygamber Ziyâd b. Hâris'in bu girişiminden memnun bir şekilde: "Ey Ziyâd! Sudâ kabilesinde sözü dinlenen biri olduğun anlaşılıyor." diye iltifat etti. "Allah onlara hidayeti nasip etti ve iyilikte bulundu." cevabını verdi Ziyâd tevazu içinde. Onun bu tavrını daha da beğenen Hz. Peygamber, "Seni onların başına yönetici yapayım mı?" diye sordu. "Evet, beni onların yöneticisi yap." dedi Ziyâd memnuniyetle.

Bunun üzerine Allah Resûlü onu yönetici olarak tayin ettiğini bildirdi ve bunu yazı ile kayıt altına aldı. Ziyâd, Peygamber Efendimizden, kabilesinden alınan zekâtın kendisi için pay istedi. Bu teklifi de kabul edildi.

Resûlullah ile Ziyâd arasında geçen bu olay, bir yolculuk esnasında gerçekleşmişti. Konakladıkları yerde bir şahıs gelerek Allah Resûlü'nden bir şeyler istedi. Kutlu Nebî de, "Kim muhtaç olmadığı hâlde insanlardan bir şey isterse, aldığı şey, ona baş ve karın ağrısı yapar!" buyurdu. Bu defa o şahıs, "Öyleyse bana zekâtın ver!" deyince, Peygamberimiz, "Allah, zekâtların kimlere verileceği hususunda ne bir peygambere ne de bir başkasına yetki verdi ve bizzat kendisi, onları sekiz kısma ayırdı. Eğer sen onlardan birisi isen, vereyim." buyurdu.

Hz. Peygamber ile bu şahıs arasındaki konuşmayı işiten ve maddî durumu iyi olan Ziyâd, duyduğu bu sözlerden çok etkilendi. Düşündü, taşındı ve sabah olunca Allah Resûlü'nün yanına varıp hem yöneticilikten, hem de zekât almaktan vazgeçtiğini belirtti...¹

Hz. Peygamber zekât alacak kişilerin bizzat Allah tarafından sekiz sınıf olarak belirlendiğini söylerken, hiç şüphesiz şu âyeti kastetmişti: "Sadakalar (zekâtlar) Allah'tan bir farz olarak ancak, yoksullara, miskinlere, zekâti toplayan memurlara, gönülleri İslâm'a ısındırılacak olanlara, (hürriyetlerini sa-

¹ D1630 Ebû Dâvûd, Zekât, 24; MK5285 Taberânî, el-Mu'cemü'l-kebir, V, 262.

tın almaya çalışan) kölelere, borçlulara, Allah yolunda olanlara, yolda kalmışlara mahsustur. Allah en iyi bilendir, hikmet sahibidir.”²

Hz. Peygamber zekâtın zenginlerden alınıp, fakirlere verilmesi gereken bir mal olduğunu belirtmişti.³ Böylece yetkili kişiler öncelikle fakirleri tespit edecek ve onlara gerekli yardımları ulaştıracaktı. İlgili âyette fakirlerin yanı sıra bir de ‘miskinler’den bahsedilmekteydi. Allah’ın Son Elçisi buna da şöyle açıklık getirmişti: “(Kendisine zekât verilecek olan) miskin, ihtiyacını bir iki hurma veya bir iki lokmanın giderebileceği kişi değildir. Asıl miskin, (maddî imkânı olmadığı hâlde onurundan dolayı) istemekten kaçınan kişidir. Dilerseniz (bu konuda) ‘...İnsanlardan arsızca (bir şey) istemezler...’ âyetini⁴ okuyun!”⁵ Buna göre, tabî ve zarurî ihtiyaçlarını karşılayamayan, bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirecek kadar geliri olmayan bütün yoksullar fakir ve miskin sınıfına girmektedir. Ama bunların içinde öyleleri vardı ki, yoksul olduklarını kimseye bildiremeyecek kadar iffetliydi. Bu nedenle de sokaklarda bir iki lokma için dilencilik yapmazlardı.⁶ Dolayısıyla Rahmet Elçisi, zekât verilirken böyle gerçek muhtaçların araştırılıp tespit edilmesini istemişti.

Hz. Peygamber’in Veda haccını yaptığı günlerdi. Zekât taksimi yaparken, çalışabilecek derecede gücü kuvveti yerinde iki adam gelerek, kendilerine zekât verilmesini istediler. Peygamber Efendimiz başını kaldırp istek sahiplerinin yüzüne baktıktan sonra, “İsterseniz size zekât verebilirim. Ancak, zengin ve çalışmaya gücü yetenlerin zekâta payı yoktur.” demişti.⁷ Böylece, Kutlu Resûl, çalışma imkânı olduğu hâlde tembellik edenlerin, zekât alamayacaklarını belirtiyordu.⁸ Ancak gücü yettiği hâlde iş bulamayanların bu insanlardan sayılamayacağı da açıktı.

Zekât verilecek borçlulara gelince, onlar, temel ihtiyaçları dışında borçlarını ödeyebilecek malı olmayan kimselerdir. Varlıklı olup, malını mülkünü daha da artırmak için borçlanan kimseler bu kapsamın dışındadır. Zira böyle kimselere verilecek zekât, ihtiyaç sahiplerinin bu paydan mahrum olmasına neden olacaktır. Ancak, maddî durumu iyi iken, aniden iflas etme, beklenmedik bir sıkıntı sonucu borçlanma, birilerine yardım edeyim derken borç altına girme gibi geçici durumlarda borçlanana da zekât verilebilecektir. Nitekim bir anlaşmazlığı gidermek amacıyla kefil olan sahâbeden Kabîsa b. Muhârik de Hz. Peygamber’e gelip borcunu ödeyebilmesi için yardım talep etmişti. Resûlullah (sav), biraz beklemesini, zekât geldiği takdirde kendisine verilmesini emredeceğini söylemiş, ardın-

² Tevbe, 9/60.

³ B1395 Buhârî, Zekât, 1; M121 Müslim, İmân, 29.

⁴ Bakara, 2/273.

⁵ M2394 Müslim, Zekât, 102; B1476 Buhârî, Zekât, 53.

⁶ Bakara, 2/273.

⁷ D1633 Ebû Dâvûd, Zekât, 24.

⁸ T652 Tirmizî, Zekât, 23.

dan da kefalet altına girip ödeyemeyenlerin, başına gelen bir afet sebebiyle bütün mal varlığını kaybedenlerin ve sözüne güvenilir üç kişi tarafından fakir olduğuna tanıklık edilen kişilerin, sıkıntılarında kurtuluncaya kadar açıkça yardım talep etmelerinde bir sakınca bulunmadığını ifade etmiştir.⁹ Buradan özellikle çeşitli felâketlere uğrayıp borçlanan kimselerin normal geçim standardına erişinceye kadar zekât mallarından istifade edebilecekleri anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Resûlullah (sav) kimin tarafından öldürüldüğü kesin olarak bilinmeyen fakat insanların birbirlerini itham ettikleri bir olayda, herhangi bir husumetin ortaya çıkmasını engellemek amacıyla da maktulün diyetini zekât için ayrılan develerden karşılamıştır.¹⁰

Hz. Peygamber'in, sırf kalplerini İslâm'a ısındırmak amacıyla, küfürden yeni kurtulmuş kişilere zekâtta daha çok pay verdiği de oluyordu.¹¹ Bu kişiler arasında ilk etapta sadece dünyalık bir şeyler elde edebilmek gayesiyle Müslüman olanlar bile vardı. Ancak daha akşam olmadan onlar için İslâm, bütün dünya ve içindekilerden daha sevimli hâle geliyordu.¹²

Hz. Peygamber ve onun güzide ashâbı, zekât taksiminde, âyet-i kerimede, *"fi sebîlillâh/Allah yolundakiler"* şeklinde genel bir ifade ile belirtilen diğer hak sahiplerini de gözetiyorlardı. Bu, öncelikle Allah yolunda cihad edenlere teçhizat temini, şehitlerin ailelerinin bakımı şeklinde anlaşılma- la birlikte, yerel ihtiyaçlara göre de değerlendirilebiliyordu. Örneğin; Hz. Peygamber'in amcasının oğlu İbn Abbâs (ra), malının zekâtıyla köle azat ettiği gibi, fakirlerin hac yapabilmelerine de imkân sağlıyordu. Sahâbeden Ebû'l-Âs el-Huzâî de Hz. Peygamber'in, kendilerini, hac farizasını yerine getirmek üzere zekât develerine bindirdiğini anlatmıştı.¹³ Bu uygulamalar ışığında, *"fi sebîlillâh"* kavramı ile, müminlere günün şartlarına göre zekâtı daha faydalı bir şekilde harcama imkânı verildiği anlaşılmaktadır. Böylece yardım yapılabilir yerler ihtiyaçlara göre genişletilip birçok hayır işlerini kapsayacak şekilde dağıtım yapılabilir.

Hz. Peygamber döneminde ve sonraki dönemlerde, zekâtı tahsil eden resmî görevliler vardı. Kendilerine 'âmil' de denilen bu kimseler ile Allah yolunda savaşanlar, borçlular ve yolda kalmışlar, zengin bile olsalar zekât alabileceklerdi.¹⁴ Zekât memurları fakir oldukları için değil, yaptıkları işin karşılığı olarak zekâtta belli bir pay alıyorlardı. Bir de topladıkları zekât mallarında onların gözü kalmamalıydı. Bunun dışında herhangi bir maaş almak şöyle dursun, hediyeye dahi alamıyorlardı. Aksi takdirde aldıkları hediyelerin hesabı kendilerine sorulmaktaydı. Kutlu Elçi, Abdullah b.

⁹ M2404 Müslim, Zekât, 109.

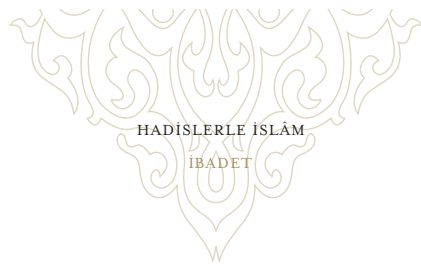
¹⁰ D1638 Ebû Dâvûd, Zekât, 26.

¹¹ M2436 Müslim, Zekât, 132.

¹² HM12073 İbn Hanbel, III, 107; M6020 Müslim, Fedâil, 57.

¹³ B1468 Buhârî, Zekât, 49 (bab başlığı); İF1/36 İbn Hacer, *Fethu'l-bârî*, I, 36.

¹⁴ D1635 Ebû Dâvûd, Zekât, 25; D1637 Ebû Dâvûd, Zekât, 25.

el-Lütbiyye'yi Süleymanoğulları'nın zekâtını toplamakla görevlendirmişti. Bu sahâbî, zekâtları toplayıp geldiğinde, “Şu sizin, bu da bana hediye-
yedir.” deyince, Resûlullah minbere çıktı, Allah’a hamd ve senâ ettikten sonra şöyle buyurdu: “Görevli olarak gönderdiğim kimseye ne oluyor da, ‘Şu sizin, bu da bana hediye-
yedir.’ diyor! Babasının veya annesinin evinde otursa da bir baksaydı! Ona yine hediye gelir miydi? Asla! Allah’a yemin olsun ki, sizden kim (topladığı zekât mallarından) hak etmediği bir şey alırsa, kıyamet günü aldığı şey (vebal olarak) sırtına yüklenecektir.”¹⁵ Nitekim sahâbeden Ebû Mes’ûd el-Ensârî, böyle bir yükümlülüğün altından kalkamayacağı endişesiyle zekât memurluğu görevini kabul etmemişti.¹⁶

Bu görevlilerin yaptıkları iş aslında zenginle fakiri karşı karşıya getir-
meden zekâtları toplayıp dağıtmak idi. Zekât veren kişi bundan dolayı bö-
bürlenebilir, fakir de bu durumda rencide olabilirdi. Bunu önlemek için en
uygun yöntem, fakir ve zengin birbirini görmeden yardımların dağıtılması
olacaktı. Hz. Peygamber bu maksatla görevlendirilen zekât amillerinin gü-
zel bir şekilde karşılanmasını, kendilerine zorluk çıkarmaksızın memnun
bir şekilde ayrılmalarının temin edilmesini tavsiye etmişti.¹⁷

Peygamber Efendimiz, Muâz b. Cebel'i (ra) Yemen'e gönderirken,
“Allah'ın, zenginlerinden alınıp fakirlerine verilmek üzere mallarında zekâtı farz
kıldığını onlara bildir.”¹⁸ buyurmuştu. Kendisinden sonra ashâbın uygula-
ması da bu yönde idi. Zekât, öncelikle toplandığı yerin fakirlerine dağıtılır.
Böylece o yörenin fakirlerinin zenginler hakkında olumsuz düşünceleri-
nin önüne geçilip, gönülleri alınmış olur. Ancak Peygamberimizin bir ke-
falet yüklenerek borçlanan Kabîsa b. Muhârik'e, “Bekle zekât gelsin. Ya sana
yardım ederiz veya senin yerine onu öderiz.” buyurmasından, ihtiyaç olması
hâlinde zekâtın farklı yerlere nakledilebileceği de anlaşılmaktadır.¹⁹

Akrabalar arası ilişkiler, aynı zamanda sosyal yardımlaşmayı da ge-
rektirdiği için zekât verilirken, yakınlar tercih edilir. İyilik yapma konu-
sunda öncelikli kimseler, ilk önce anne, sonra baba, kız kardeşler ve kar-
deşler şeklinde sıralanır. Genel olarak yardım ederken bu sıra gözetilirse
de,²⁰ kişi bakmakla yükümlü olduğu kimselere yani ana, baba, dede, nine,
çocuk ve torun gibi usul ve fûrûna zekâtını veremez. Aynı şekilde bir er-
kek hanımına, hanım da fakir olan kocasına zekât veremez. Çünkü zekât
veren kimsenin, verdiği zekâttan hiçbir şekilde maddî menfaat sağlama-
ması gerekir. Halbuki muhtaç durumda olan usul ve fûrûna zekât ver-
mek, nafaka borcundan kurtularak malın aile içinde dolaşmasını sağla-

¹⁵ M4738 Müslim, İmâre, 26;
B6979 Buhârî, Hıyel, 15.

¹⁶ D2947 Ebû Dâvûd, Harâc,
11, 12.

¹⁷ M2494 Müslim, Zekât,
177.

¹⁸ B1395 Buhârî, Zekât, 1.

¹⁹ HM20877 İbn Hanbel, V,
60.

²⁰ D5139 Ebû Dâvûd, Edeb,
119, 120; T1897 Tirmizî,
Birr, 1.

mak anlamına gelmekte; dolayısıyla zekât verilen mal, fakirin mülkiyetine geçirilmiş olmamaktadır.

Bakmakla yükümlü olunanlar dışındaki kardeş, amca, teyze, dayı, hala ve onların çocukları gibi fakir akrabaya zekât vermek ise, “Yoksula verilen sadaka bir, akrabaya verilen ise hem sadaka hem de sıla-i rahim olmak üzere iki sadaka sayılır.”²¹ buyuran Peygamber Efendimizin özel olarak teşvik ettiği bir durumdur. Bu sayede yakın akrabalar arasındaki bağlar daha da güçlenecektir.

Zekâtta akrabalara öncelik verilmesini tavsiye eden Hz. Peygamber zekât almadığı gibi, yakınlarının da zekât almasını yasaklamıştır. Nitekim sevgili torunu Hz. Hasan, bir defasında Resûlullah’ın omuzunda iken, zekât hurmalarından birini ağzına almıştı. Bunu gören Peygamberimiz, “At ağzından onu! Bize zekâtın helâl olmadığını bilmiyor musun?” diyerek derhâl müdahale etmişti.²²

Hz. Peygamber’in yakınlarından da zekât toplama görevine talip olanlar vardı. Allah Resûlü’nün amcası Abbâs, oğlu Fadl’i, diğer amcasının oğlu Rebia da oğlu Abdülmuttalib’i evlendirmeyi düşünüyorlardı. Bu arada iki genci zekât toplamakla görevlendirmesi için Hz. Peygamber’e göndereceklerdi. Durumu çocukları ile müzakere ederlerken, yanlarına Hz. Ali çıkageldi. Ona konuyu anlattılar. O da her iki gence, “Bundan vazgeçin. Hz. Peygamber sizi bu işle görevlendirmez.” deyince, bir an onun kendilerini kışkırdığını düşündüler. Bu iki genç sahâbi Hz. Peygamber’in huzuruna çıktılar ve geliş sebeplerini anlattılar. Hz. Peygamber, uzun bir sessizlikten sonra onlara şöyle dedi: “Şüphesiz, Muhammed’in ailesine zekât almak yaraşmaz.”²³

Resûlullah’ın kendisi için zekât almayı uygun görmemesinin ve yakınlarına zekât almayı yasaklamış olmasının çeşitli sebepleri olduğu şüphesizdir. Şahsına ve ailesine zekât dağıtımıyla ilgili yöneltilebilecek itham ve iddiaların önüne geçmek, yakınlarını kanaatkârlığa alıştırmak, başkalarının malına göz dikmeyip çalışmaya, üretmeye teşvik etmek bu sebeplerden bazılarıdır.

Zekât verilirken, gerçekten muhtaç kişileri bulmaya çalışmak gerekir. Peygamber Efendimiz zekât verilen kişilerin aslında zekât almaya ehil olmadıklarının sonradan ortaya çıkması durumunda da Allah’ın o zekâtı kabul edeceğini bildirmiştir.²⁴

Zekât, Allah rızası gözetilerek ve gönül rahatlığıyla verilmelidir. Allah için yapılan bir ibadet olduğundan, zekâtın alınması-verilmesi kadar, kabul

²¹ N2583 Nesâî, Zekât, 82; T658 Tirmizî, Zekât, 26.

²² B1491 Buhârî, Zekât, 60; M2473 Müslim, Zekât, 161.

²³ M2481 Müslim, Zekât, 167.

²⁴ M2362 Müslim, Zekât, 78; HM8586 İbn Hanbel, II, 350.

edilip edilmemesi de önem arz etmektedir. Bu nedenledir ki, zekât veren kişi, verdikten sonra, “Allah’ım! Verdiğim zekâtı kârlı kıl, zoraki verilen bir şey kılma.” gibi dualar ederek zekâtının kabul edilmesini istemelidir.²⁵ Aynı şekilde zekât alan da, zekât sahibi için dua etmelidir. Nitekim Hz. Peygamber, zekâtını getirip veren Ebû Evfâ için, “Allah’ım! Ebû Evfâ’nın ailesine rahmet et.” diye dua etmiştir.²⁶

Diğer ibadetlerde olduğu gibi, zekâta da önemli olan niyettir ve amel-ler, niyetlere göre karşılık bulacaktır.²⁷ Niyet iyi olduktan sonra, zekâtın açıktan verilmesinde de gizli verilmesinde de bir sakınca yoktur. Şayet insanlara gösteriş yapma gibi olumsuz bir eğilim yoksa zekâtın açıktan verilmesi başkalarını da teşvik edebilecektir. Ancak zekât alanların asla incinmesini istemeyen Yüce Allah, ‘zekâtların fakirlere gizli bir şekilde verilmesini daha hayırlı görmekte ve böyle yapmanın günahlardan bir kısmına kefaret olacağını’ bildirmektedir.²⁸

Zekât alan kimseyi hiçbir şekilde incitmek, verdiğini dile getirerek fakirin başına kakmamak gerekir: “Mallarını Allah yolunda harcayıp da arkasından başa kakmayan, fakirlerin gönlünü kırmayan kimselerin mükâfatları, Allah katındadır. Onlar için korku yoktur, onlar üzüntü de çekmeyeceklerdir.”²⁹ “Güzel bir söz ve bağışlamanın, peşinden incitme gelen sadakadan daha iyi olduğunu”³⁰ bildiren Yüce Rabbimiz bu hususta şöyle buyurmaktadır:

“Ey iman edenler! Allah’a ve âhiret gününe inanmadığı hâlde malını gösteriş için harcayan kimse gibi, başa kakmak ve incitmek suretiyle, sadakalarınızı boşa çıkarmayın. Böylesinin durumu, üzerinde biraz toprak bulunan düz kayaya benzer ki, sağanak bir yağmur isabet etmiş de onu çıplak, pürüzsüz bir kaya hâline getirivermiştir. Bunlar kazandıklarından hiçbir şeye sahip olamazlar. Allah, kâfirleri doğru yola iletmez.”³¹

²⁵ İM1797 İbn Mâce, Zekât, 8.

²⁶ M2492 Müslim, Zekât, 176; B1497 Buhâri, Zekât, 64.

²⁷ B1 Buhâri, Bed’ü'l-vahy, 1.

²⁸ Bakara, 2/271.

²⁹ Bakara, 2/262.

³⁰ Bakara, 2/263.

³¹ Bakara, 2/264.